

– 1988a: *Tschechische Kunst der 20er + 30er Jahre. Avantgarde und Tradition, výstava na Mathildenhöhe Darmstadt, 20. listopadu 1988 – 29. ledna 1989*, Darmstadt 1988 (zpracování některých hesel týkajících se architektů);

– 1988b: Poznámky k vývoji Vršovic 1876–1918, *Staletá Praha XVIII*, 1988, s. 157–175;

– 1989: Jan Křtitel Erna, stavitel brněnský, *Sborník prací Filozofické fakulty brněnské univerzity F XXXII/XXXIII*, 1988/89 (1989), s. 27–43, obr. 25–30;

– 1990: Pražský „venkov“ v 19. století, *Staletá Praha XX*, 1990, s. 212–229;

– 1991: *Umění na Jubilejní výstavě před sto lety. Katalog k výstavě (Západočeská galerie v Plzni, Národní galerie v Praze)*, Praha 1991 (vybraná hesla);

– 1992: *Josef Schulz 1840–1917, život a dílo*, Praha 1992 (vybrané kapitoly);

– 1993a: Češi a Evropa v architektuře 19. století aneb jak se čeští architekti setkávali s Evropou, in: *Čechy a Evropa v kultuře 19. století*, Praha 1993, s. 65–67;

– 1993b: K obnově kostela sv. Jakuba Většího ve Vroutku, *Zprávy památkové péče* LXIII, 1993, s. 129–145 (spolu s Jiřím Varhaníkem);

– 1993c: Pražská asanace, *Zprávy památkové péče* LXIII, 1993, s. 270–273;

– 1994a: Rotunda v Přední Kopanině v roce 1845, *Muzejní a vlastivědná práce/Časopis Společnosti přátel starožitností XXXIII/CII*, 1994, s. 49–50;

– 1994b: Statická porucha brány městského opevnění v Jihlavě, *Zprávy památkové péče* LIV, 1994, s. 171–172 (spolu s Jaroslavou Stöcklovou);

– 1994c: Kauza Švýčarna, *Zprávy památkové péče* LIV, 1994, s. 207–208;

– 1994d: Několik připomínek ke zvyšování hladiny zástavby v Pražské památkové rezervaci, *Zprávy Klubu Za starou Prahu*, 1994, č. 1, s. 28–29;

– 1994e: Detaily a doplňky staveb, *Zprávy Klubu Za starou Prahu*, 1994, č. 2, s. 21–24;

– 1994f: Příklad z východočeské městské památkové zóny v Trutnově, *Zprávy památkové péče* LIV, 1994, č. 3 – zadní strana obálky;

– 1994g: K detailu uličního interiéru v památkových rezervacích a zónách, *Zprávy památkové péče* LIV, 1994, č. 7 – zadní strana obálky;

– 1995a: Antonín Balšánek. 130. výročí narození, *Architekt XLII*, 1995, č. 8;

– 1995b: Detaily a doplňky staveb II – dveře, *Zprávy Klubu Za starou Prahu*, 1995, č. 1, s. 23–25;

– 1995c: *Nová encyklopedie českého výtvarného umění*, Praha 1995 (vybraná hesla k architektům 2. poloviny 19. a počátku 20. století);

– 1995d: „Obnova“ zámku v Moravském Krumlově, *Zprávy památkové péče* LV, 1995, s. 31–35 (spolu s Jiřím Varhaníkem);

– 1995e: K obnově vstupního portálu zámku v Hrani-

cích na Moravě, *Zprávy památkové péče* LV, 1995, s. 363–367;

– 1995f: Restaurování skříně nejstarších českých varhan z kostela Nejsvětější Trojice ve Smečně, *Zprávy památkové péče* LV, 1995, s. 142–144 (spolu s Jaroslavou Stöcklovou);

– 1996a: Antonín Wiehl * 26. 4. 1846, † 4. 11. 1910, *Architekt XLII*, 1996, č. 8;

– 1996b: Westwerk kostela sv. Mikuláše v Horní Stropnici, *Archaeologia historica* XXI, 1996, s. 103–109 (spolu s Jiřím Varhaníkem);

– 1997a: Katalog díla Josefa Zítka, *Památkové listy* č. 14, 1997, s. 5 (recenze);

– 1997b: Kostel sv. Jiljí v Heřmani, *Průzkumy památek* IV, 1997: s. 27–38 (spolu s Jiřím Varhaníkem);

– 1998a: Architekt Josef Zitek. Katalog díla uspořádal Karel Ksandr (recenze), *Zprávy Klubu Za starou Prahu*, 1998, č. 1, s. 45;

– 1998b: Zídková, Anna: Fellner a Helmer v Karlových Varech. V edici Dějiny a příroda Karlovarska vydalo Karlovarské muzeum, Karlovy Vary 1997, č. 3 (recenze), *Muzejní a vlastivědná práce/Časopis Společnosti přátel starožitností XXXVI/CVI*, 1998;

– 1999: Kniha o bastionových pevnostech (recenze), *Zprávy památkové péče* LIX, 1999, s. 47 (spolu s Jiřím Varhaníkem);

– 2000: Ad Hradý a zámky mezi konzervací a rekonstrukcí, *Zprávy památkové péče* LX, 2000, s. 214–216;

– 2001a: Jan Zavřel et al., Pražský vrch Petřín, Praha – Litomyšl 2001 (vybrané kapitoly);

– 2001b: Několik poznámek k evangelickým hřbitovům konce 19. století, in: *Fenomén smrti v české kultuře 19. století*, Praha 2001, s. 106–110;

– 2004a: *Kniha o Bubenči*, Praha 2004 (vybrané kapitoly);

– 2004b: Příspěvek k poznání vnějšího opevnění Kunětické Hory (k otázce původu podoby pernštejnských rondelových fortifikací), *Průzkumy památek* XI, 2004, s. 155–165 (spolu s Jiřím Varhaníkem);

– 2004c: Od hledání stop k praktickému užítí – stavební historický průzkum v péči o památky, *Průzkumy památek* XI, 2004, s. 207;

– 2005: Malá připomínka významného českého památkáře – dvě výročí Břetislava Štorma, *Zprávy památkové péče* LXV, 2005, s. 274;

– 2006: Léto a podzim 2005 – jedna výstava, jedno sympozium (Georg Dehio v Drážďanech – Alois Riegl ve Vídni), *Zprávy památkové péče* LVI, 2006, s. 262–263;

– 2007a: Kniha o Břevnově, Praha 2007 (vybrané kapitoly);

– 2007b: Studijní skript pro vzdělávací kurs Církevní turistika v Praze, Praha b. d. (2007) (kapitola Dějiny umění na území ČR);

– 2014: Památky 19. a 20. století, jejich ochrana a průzkumy, *Průzkumy památek* XXI, 2014, s. 1–2.

Radim VRLA

Zemřel JUDr. Milan Princ (1926–2016)

Pouhých 6 měsíců před svými devadesátinami zemřel známý pražský ochránce archeologických památek a archeolog, emeritní pracovník Archeologického ústavu AV ČR, Praha, v. v. i., JUDr. Milan Princ. Celý život ho provázela trvalá aktivita, ušlechtilé zájmy a optimistický pohled na život a práci. Narodil se 25. 10. 1926 v české rodině v Bratislavě, kde jeho otec, ruský legionář, pracoval ve státní administrativě. Zde také začal studovat gymnázium, které v roce 1939 musel opustit v důsledku tragických dějinných událostí. Celá rodina se tehdy přestěhovala do Čech a Milan Princ studia dokončil v Mělníku.

Po maturitě v roce 1945 se Princ přihlásil na Právnickou fakultu Univerzity Karlovy v Praze a v prvních poválečných letech se až do roku 1948 angažoval ve studentském hnutí. Ještě před ukončením studia byl v roce 1950 povolán k vojenské základní službě u PTP v Karvině. Zde při téměř rok trvajících těžkých pracích v dolech vážně onemocněl a po dlouhém pobytu ve vojenské nemocnici v Olomouci byl z PTP propuštěn. V roce 1952 se mu podařilo dokončit studium práv, poté pracoval jako pomocný dělník a posléze byl povolán k více než ročnímu absolvování běžné vojenské služby. V roce 1954 získal zaměstnání v Úřadu prezidia ČSAV a v roce 1955 odtud přešel do Archeologického ústavu ČSAV v Praze.

Archeologický ústav ČSAV se stal celoživotním pracovištěm Milana Prince: pracoval zde 43 roků. V prvním období let 1955–1963 zde ve spolupráci s tehdejší ředitelem ústavu akademikem Jaroslavem Böhmem (1901–1962) působil jako hospodářský a administrativní vedoucí. Velmi ho ovšem zajímala archeologie, a proto v roce 1963 přijal možnost přejít jako odborný dokumentátor do oddělení středověké archeologie. Zároveň velmi uvítal nabídku druhého ředitele Archeologického ústavu akademika Jana Filipa (1900–1981) k externímu studiu prehistorie na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy v Praze. Během tohoto studia se zaměřil na laténské období – později rád vyprávěl, jak mu jeho profesor, vynikající keltolog akademik Jan Filip, toto téma sám navrhl. V roce 1968 úspěšně obhájil disertační práci „Zbroj pozdní doby halštatské a doby laténské ve střední Evropě“, kterou později upravenou a doplněnou publikoval v *Památkách archeologických* (Princ 1975). Při studiu také praktikoval na terénních výzkumech, zejména na laténském oppidu Závist nad Zbraslaví, na středověkých lokalitách Sezimovo Ústí a Chvojen u Benešova, na hoře Říp a na raně středověkém pohřebišti u Kanína na Poděbradsku.

Po dokončení studia prehistorie v roce 1968 převzal Milan Princ v Archeologickém ústavu referát ochrany archeologických památek po JUDr. Jarmile Villové, která odešla do důchodu. Jeho osobnost profesionálního právníka a profesionálního archeologa

v sobě spojovala dokonalou kombinaci pro řešení úkolů archeologické památkové péče a Milan Princ se brzy stal na tomto poli uznávaným odborníkem. Přestože památková agenda byla velmi obsáhlá a časově náročná, věnoval se s velkým zaujetím také vlastní archeologické práci, především době laténské. Svou práci v Archeologickém ústavu mohl vykonávat do roku 1998, kdy ho postihlo chronické onemocnění, které mu znemožnilo další odbornou aktivitu. Další postupy, pokroky a výsledky svého oboru sledoval s velkou pozorností až do konce svého života. Zemřel 15. 4. 2016.

Přínos Milana Prince k archeologii doby laténské představuje především jeho výzkum keltského oppida v Hradišti u Českých Lhotic v letech 1971–1987 (Princ 1974; 1981a; 1986a; 1986b; 1987a; 1987b; 1988a; 1989a; 1995). Zprávy o výsledcích jednotlivých sezón oppida v Hradišti publikoval v periodiku *Výzkumy v Čechách* (vyd. Archeologický ústav AV ČR v Praze) a dále ve *Zpravodaji Krajského muzea východních Čech (Hradec Králové)* a v regionálním vlastivědném zpravodaji *Chrudimsko*. Popularizační stati o výzkumu zveřejňoval v tisku celostátním (*Svět práce* a *Zemědělské noviny*) i regionálním (*Budovatel*, *Chrudim*). Je škoda, že se mu už nepodařilo výzkum zpracovat jako celek. Přínosem k poznání keltských řemesel byl výzkum a publikace laténské železářny ve Mšeci u Nového Strašecí (Princ 1984c), jakož i zpracování a publikace laténské hrnčířské pece v Brčeko-lech na Chrudimsku (Princ 1977).

Hlavním pracovištěm Milana Prince v Archeologickém ústavu byl referát památkové péče, který zahrnoval též referát záchranných výzkumů. Zde organizoval a zajišťoval potřebná opatření jak na úseku ochrany archeologických památek, tak na úseku jejich záchrany a dokumentace. Získané poznatky a zkušenosti formuloval ve statích na stránkách odborných periodik a literatury (Princ 1971; 1981b; 1984b; 1988b; 1989b; 1990; 1999) a také v mezinárodním sborníku o ochraně archeologických památek (Princ 1984a). Za velmi důležitou součást své práce pokládal informování veřejnosti v denním i periodickém tisku (*Lidová demokracie*, *Rudé právo*, *Mladý svět*, *Tvorba*).

Na ochraně archeologických památek pracoval především jako člen Pražské archeologické komise, založené v roce 1969. Zde aktivně působil hlavně v její pracovní koordináční skupině, která „dostala za úkol koordinovat a zajišťovat úkoly běžné denní praxe při ochraně archeologických památek, jejich záchrane a dokumentaci, počínaje stykem s projekčními a investorskými útvary a správními orgány a konče zajištěním výzkumů a jejich dokumentace“ (Princ 1981b, 244). Milan Princ vykonával při záchrane a dokumentaci archeologických památek našeho hlavního města velký kus práce. Vzhledem k stále se zrychlujícímu tempu výstavby a přestavby Prahy to byla práce značně náročná a komplikovaná.

Během doby došlo díky jeho praxi a iniciativě ke změně vztahu mezi investory stavebních akcí a archeology. Dnes je již po dlouhou dobu provedení předstihového záchranného výzkumu v Praze i na mimopražských lokalitách na náklad investora naprostou samozřejmostí. K tomu všemu bylo nutné zpracovat obrovské množství odborných vyjádření, prosedět dlouhé hodiny na jednáních s investory i dodavateli, účastnit se kontrolních dnů na jednotlivých stavbách. V rámci záchrany mimopražských archeologických lokalit podnikl Milan Princ nespočetné množství akcí; za všechny uvedme např. keltské oppidum Stradonice, raně středověká centra Levý Hradec, Kouřim a Libice nad Cidlinou, hrad Přimda. Své znalosti jako koreferent uplatnil Milan Princ na výzkumech rozsáhlých pohřebišť ze střední doby laténské v Praze-Ruzyni a Praze-Jinonicích.

V oblasti památkové péče byl Milan Princ členem Ústřední hodnotitelské komise Ministerstva kultury ČSR, problémové komise Státního ústavu památkové péče a ochrany přírody v Praze a také jedním z našich zástupců v památkové sekci RVHP. Účastnil se legislativních prací na Ministerstvu kultury ČSR při přípravě nového památkového zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči (k tomu viz Princ 1989b) a prací při přípravě vyhlášení archeologických rezervací a národních kulturních památek. Byl členem redakční rady sborníku *Staletá Praha*.

Při odchodu Milana Prince je obtížné vyjádřit, čím vším nám byl. Hlavně byl obětavým a statečným obhájcem archeologických památek. Hlavně byl dobrým člověkem, dobrým přítelem a kolegou. Je třeba také ocenit a vzpomenout zásluh jeho ženy Jarmily, která má velký podíl na tom, že se v dobré kondici dožil tak vysokého věku. Snad malou útěchou mohou být slova velkého francouzského spisovatele Antoina de Saint-Exupéryho z jeho knihy *Citadela*: „Není nejdůležitější uložit tělo do země, ale jde o to, abychom jak z puklé urny sebrali všechno dědictví, jehož opatrovníkem byl zemědělec, abychom ani zrno neztratili. Je obtížné zachránit vše, dlouho to trvá, než jsme schopni poskytnout odkazu mrtvých u sebe přístřeší. Je třeba dlouho oplakávat, přemítat o jejich životě a vzpomínat jejich výročí.“

Není snad možno dodat více.

Bibliografie prací JUDr. Milana Prince

A. Disertační práce:

Zbroj pozdní doby halštatské a doby laténské ve střední Evropě. Filosofická fakulta UK, Praha 1968, 233 s., 49 tab., 1 mapa.

B. *Výběrová bibliografie za léta 1971–1984* (úplná bibliografie za léta 1965–1986, kterou zpracoval Jan Rataj, byla uveřejněna v *Archaeologica Pragensia* VII,

Obr. 1. Milan Princ na snímku z roku ????. Foto: ???.

1986, s. 296–297, a v *Archeologických rozhledech* XXXVIII, 1986, s. 681–682):

- 1971: Ochrana archeologických památek – Archäologie und Denkmalpflege, *Zprávy Československé společnosti archeologické* XIII, 1971, s. 91–106;
- 1974: Keltské oppidum u Českých Lhotic. Předběžná zpráva o archeologickém výzkumu 1971–1973 – Ein keltisches Oppidum bei České Lhotice. Vorbericht über die Ausgrabung 1971–1973, *Archeologické rozhledy* XXVI, 1974, s. 614–621, 675–678.
- 1975: Přílby mladší doby halštatské a doby laténské ve střední Evropě – Helme der jüngeren Hallstattzeit und der Latènezeit in Mitteleuropa, *Památky archeologické* LXVI, 1975, s. 344–382;
- 1977: Laténská hrnčířská pec v Brčeko-lech – Ein latènezeitlicher Töpferofen in Brčeko-ly, *Památky archeologické* LXVIII, 1977, s. 164–192 (spolu s Ludvíkem Skružným);
- 1978a: Helm aus Grab 106, in: *Das keltische Gräberfeld bei Jenišův Újezd in Böhmen, Teil II.*, Teplice 1978, s. 20–23;
- 1978b: Laténská oppida v Čechách, in: Radomír Pleiner (ed.), *Pravěké dějiny Čech*, Praha 1978, s. 612–624;
- 1981a: Dílna kováře na oppidu v Hradišti u Českých Lhotic – Schmiede auf dem Oppidum in Hradiště bei České Lhotice, *Praehistorica VIII – Varia Archaeologica II*, 1981, s. 209–215;
- 1981b: Ochrana archeologických památek a její organizace na území Prahy – Der Schutz archäologischer Denkmäler und dessen Organisation in Prag, *Archaeologica Pragensia II*, 1981, s. 239–247;
- 1984a: Czechoslovakia, in: Henry Cleere et al., *Approaches to the archaeological heritage*, Cambridge 1984, s. 12–20;
- 1984b: Archeologie a památková péče, *Památky*

a příroda IX, 1984, s. 513–522;

– 1984c: Die latènezeitliche Eisenverhüttung und die Untersuchung einer Rennschmelze in Mšec, Böhmen – Hutnictví železa v laténském období a výzkum železářny ve Mšeci, *Památky archeologické* LXXV, 1984, s. 133–180 (spolu s Radomírem Pleinerem).

C. Úplná bibliografie za léta 1986–1999:

– 1986a: Archeologický výzkum keltského oppida v Hradišti u Č. Lhotic (okr. Chrudim) v roce 1985, *Zpravodaj Krajského muzea východních Čech* XIII, 1986, s. 56–58;

– 1986b: Celtic oppidum at Hradiště by České-Lhotice, district of Chrudim, in: Radomír Pleiner (ed.), *Archaeology in Bohemia 1981–1985*, Praha 1986, s. 149–156;

– 1987a: Archeologický výzkum keltského oppida v Hradišti u Českých Lhotic (okr. Chrudim) v roce 1986, *Zpravodaj Krajského muzea východních Čech* XIV, 1987, s. 52–55;

– 1987b: České Lhotice, m. č. Hradiště, okr. Chrudim, in: *Výzkumy v Čechách 1984–1985*, Praha 1987, s. 32–33;

– 1988a: Archeologický výzkum keltského oppida v Hradišti u Č. Lhotic (okr. Chrudim) v roce 1987, *Zpravodaj Krajského muzea východních Čech* XV, 1988, s. 77–79;

– 1988b: K otázkám teorie památkové péče, *Bulletin sekce památkové péče vedoucího pracoviště vědeckotechnického rozvoje* V, 1988, s. 85–87;

– 1989a: České Lhotice, část Hradiště, okr. Chrudim, in: *Výzkumy v Čechách 1986–1987*, Praha 1989, s. 31–32;

– 1989b: Zákon o státní památkové péči, archeologické nálezy a výzkumy, *Právní ochrana archeologických památek – Zprávy Československé společnosti archeologické při Československé akademii věd* XXXIV, 1989, s. 4–11;

– 1990: Problematika ochrany archeologických památek – Problematic des Schutzes archäologischer Denkmäler, *Študijní zvesti Archeologického ústavu Slovenskej akadémie vied* XXVI, 1990, s. 281–291;

– 1995: České Lhotice, okr. Chrudim, in: *Výzkumy v Čechách 1990/2*, Praha 1995, s. 56–57;

– 1999: Archeologické nálezy, kulturní památky a jejich ochrana – Archäologische Funde, Kulturdenkmäler und ihr Schutz, in: Antonín Beneš – Jan Michálek – Petr Závěš, *Archeologické nemovitě památky okresu České Budějovice. Díl I. Soupis a studie*, Praha 1999, s. 197–206.

Bořivoj NECHVÁTAL; Lada ŠLESINGEROVÁ

Aktuální poznatky k vybraným oblastem preventivní konzervace ve vztahu k mobiliárním fondům

Mobiliární fondy jak ve své celistvosti, tak v případě jednotlivých exemplářů patří bezesporu k nejvýznamnějším součástem našeho kulturního dědictví. Jejich dlouhodobé vystavení specifickému prostředí hradů a zámků budí rozporuplné reakce, proto jsou otázky související s preventivní konzervací velmi aktuální.

Úvod do problematiky

Termín mobiliární fondy označuje soubory movitých předmětů pocházející z původního vybavení hradů a zámků, které byly po roce 1945 zkonfiskovány. Jedná se o velmi početné soubory čítající v součtu téměř milion předmětů, mezi nimiž jsou jak díla vysoké umělecké, uměleckohistorické a kulturní hodnoty, tak i předměty běžné denní potřeby vypovídající o každodennosti na šlechtických sídlech. Správu nad těmito soubory předmětů provádí Národní památkový ústav (NPÚ), jehož úkolem je nejen odborná evidence, dokumentace a fotodokumentace fondů, ale i zpřístupnění fondů veřejnosti v prohlídkových trasách, studijních depozitářích,¹ na sezónních výstavách, autorských či partnerských, a v neposlední řadě vytváření podmínek pro badatelskou a výzkumnou činnost.² Neméně důležitá oblast správy svěřených předmětů, ať již vystavených na prohlídkových trasách či uložených v depozitářích, spočívá v samotné péči o ně. Opatření, která omezují negativní vliv okolního klimatu, působení biologických činitelů a optimalizují podmínky uložení a vystavení předmětů, souborně označujeme jako *preventivní konzervace*.

Památkové objekty a fondy v nich uložené se potýkají s mikroklimatickými podmínkami, které jsou z muzejního a galerijního pohledu hodnoceny jako krajní. Hodnoty relativní vlhkosti a teploty uvnitř hradů a zámků spíše korespondují s vývojem prostředí venku než s tabulkou doporučených mikroklimatických hodnot pro jednotlivé materiály (rovněž možné označovat jako „ideální muzejní klima“). Praxe ukazuje, že nastavené standardy hodnot relativní vlhkosti (RV) 50 % ± 5 % a teploty (T) 16–18 °C (až 21 °C)³ je reálné udržet, kromě ojedinělých případů, jen v prostředí s řízeným klimatem nebo v prostoru uvnitř speciálně projektovaných budov. Příkladem jsou záznamy z neklimatizovaného a klimatizovaného prostoru z Technického muzea v Brně. Při externích hodnotách RV cca 30–80 % a T cca 12–28 °C došlo v průběhu měsíce v neklimatizovaném prostředí ke kolísání hodnot RV v rozmezí 35–55 % (denní fluktuace ± 10 %) při dosažené teplotě T cca 24–27 °C, zatímco v klimatizovaném depozitáři se hodnoty RV pohybovaly v rozmezí cca 40–45 % (denní fluktuace ± 5 %) při T cca 13–15 °C⁴ (viz obr. 1, 2).

Hrady a zámky jsou ve věci řízení mikroklimatu limitovány nejen památkovými ohledy, ale i ekonomickou

náročností zavedení a udržení doporučených podmínek. Správci mobiliárních fondů se následně ocitají v patové situaci – jsou si vědomi odchýlení od platných doporučení pro dílčí materiály, ale chybí jim možnost komplexní akce vedoucí k udržení téměř lineární křivky na grafu naměřených hodnot RV či T. Výjimku tvoří malá část nejčinnějších sbírek,⁵ ale vždy se jedná o realizaci zásahů spíše lokálních, bez širšího dopadu pro celý objekt.

V případě hradů a zámků je důležité si uvědomit, že pro vnitřní klima objektu v kontextu dlouhodobého uložení mobiliárních fondů je z obecného hlediska nejdůležitější jeho stabilita bez náhlých skokových změn teploty a relativní vlhkosti a že stanovení optimálních podmínek uložení a vystavení mobiliárních předmětů není možné učinit mechanickým aplikováním tabulek s doporučenými hodnotami.⁶ Jakákoliv změna parametrů klimatu konkrétního prostředí může být problematická, i když by nové podmínky odpovídaly požadovanému standardu pro daný materiál. Při existenci předmětu v tomto specifickém prostředí hraje svou roli „aklimatizace“ materiálu předmětu na dynamiku vývoje vnitřního prostředí, ve kterém jsou dlouhodobě uloženy. Procesu aklimatizace, byť jej nelze v podstatě chápat pozitivně, se dá přičíst rozšíření intervalu hodnot RV, které jsou z pohledu dlouhodobého uložení ještě přijatelné, neboť v jejím průběhu došlo k vytvoření „dilačních spár“ ve vnitřní struktuře materiálu, které se otvírají a zavírají v závislosti na aktuální RV. Pokud je změna pozvolná, nedochází k deformačnímu napětí, které zapříčiňuje poškození předmětu. Existuje dokonce doporučení ponechat předměty v prostředí,

■ Poznámky

1 Studijní depozitář – prostor určený k deponování mobiliárních fondů, které se z různých důvodů nedostaly do expozic hradů a zámků, jeho součástí jsou studovny, které tyto památky zpřístupňují odborné veřejnosti. Např. klášter Plasy. Viz <https://www.studijni-depozitar.cz/cs/informace-pro-navstevniky/nase-sluzby>, vyhledáno 28. 6. 2016.

2 Viz <https://www.npu.cz/cs/npu-a-pamatkova-pece/pamatky-a-pamatkova-pece/pamatkovy-fond/mobiliarni-fondy>, vyhledáno 28. 6. 2016.

3 Ivana Kopecká et al., *Preventivní péče o historické objekty a sbírky v nich uložené*, Praha 2002; Jan Josef, Úvod do preventivní konzervace, in: *Úvod do muzejní praxe*, Praha 2010, s. 161–244, zde s. 190–191.

4 Alena Selucká – Michal Mazík, Mikroklimatické faktory vystavování sbírkových předmětů [online prezentace], 2015, dostupné na: www.emuseum.cz/admin/files/Praha-Selucka-Mazik.pptx, vyhledáno 28. 6. 2016.

5 Např. Bečov nad Teplou (Trezorová místnost, reliquiář sv. Maura); Karlštejn (Kaple sv. Kříže); AZZ Kroměříž – Arcidiecézní muzeum (klimatické rámy pro vybrané deskové obrazy).

6 Viz Josef (pozn. 3), s. 188.